

„DET VILDE ATLAS“ OG DETS TRANSFORMERENDE IMPERIE

TRINE MY THYGAARD-NIELSEN

„I’m transforming, I’m vibrating, I’m glowing, I’m flying, well look at me now,“ synger Nick Cave, mens jeg sidder ved mit store køkkenbord og gør klar til en rejse. Rejsen er online, som så mange andre aktiviteter i denne tid er det. Det er en rejse ind i *The Feral Atlas* – et vildt onlineatlas, der ved første øjekast på skærmen alene består af flydende planter, dyr og fænomener uden tekst. Jeg fører fingeren over det flydende kort, og når jeg dvæler ved et fænomen, dukker en lille tekst op, der bekræfter, hvilket emne de fortæller en historie om. Der er fire emner: *empire*, *capital*, *acceleration* og *invasion*. På forhånd ved jeg, at min rejseinteresse er empire, eller på dansk imperie, så jeg sætter mig for at planlægge turen ud fra de flydende fænomener, der repræsenterer imperie. Lidt i samme stil, som hvis jeg planlagde en rejse til hovedstæder med romerske ruiner. Jeg fanger følgende af de flydende fænomener, hvis historie relaterer sig til imperie: underwater noise, genjer, ghost water, lanterna, rats, museum insects, aedes aegipto mosquito, mitten crabs, potato late blight, meiofauna, witchweed, antifouling water og water hyacinth. Imens jeg overvejer, hvordan rejsen skal finde sted imellem de forskellige fænomener, og om jeg mon har fundet dem alle sammen, tænker jeg, at der må være historier, der relaterer sig til imperier i de resterende flydende fænomener også. I forlængelse af denne tanke noterer jeg en liste med spørgsmål, som jeg vil tage med mig på turen. Hvordan forstår forfatterne begrebet empire? Og hvordan afgrænser de det? Hvorfor er netop disse ovennævnte fænomener, hvortil jeg skal rejse om lidt, særligt repræsentative for imperie? Inspireret af Nick Cave kaster jeg mig flyvende ud på rejsen og tager det første imperiefænomen, der flyder forbi: argentine ants. Myrerne tager mig med om bord på et transportskib uden for en havn. På skibet til højre for mig kan jeg se et andet imperiefænomen på sin egen rejse, nemlig potato late blight, mens krigsskibet til venstre har mitten crabs med som passagerer. Argentine ants lærer mig i første omgang, at imperie er forbundet med langdistanceoverførsler af madtransporter. TAKE kalder ska-

berne af atlasset det også. Jeg ved ikke helt, hvad TAKE står for, og jeg prøver at rejse længere ind i at udforske denne *tipper*, som skaberne kategoriserer TAKE som. Jeg stopper op et øjeblik og tænker over, hvad *Feral Atlas*' skabere og/eller myrerne mener med tipper. På nuværende tidspunkt er jeg forvirret over flere ord og begreber, der står alene uden forklaringer eller tydelig indbyrdes relation. Da jeg ikke finder en definition i selve atlasset, tyer jeg til min egen ordbog, hvor oversættelsen af tipper er: skovsvin, vejsvin, tipvogn, drikkepengegiver. Gad vide, hvilken eller hvilke definitioner skaberne af atlasset bruger, hvis de da bruger nogen af dem. At følge tipperen giver mig ikke større afklaring, og jeg vil gerne rejse tilbage til min myrerejseledsager, men da jeg tager turen tilbage, dukker nye steder op i stedet for. Måske er det på tide, at jeg læser noget om imperie for bedre at kunne finde vej og forstå opbygningen af dette vilde atlas. Jeg ville jo også læse om romerriket, hvis jeg skulle forstå sammenhænge mellem romerske ruiner, ræsonnerer jeg. I selve atlasset finder jeg ikke et sted, hvor jeg kan læse om imperie, så jeg slår igen op i min egen ordbog. Her defineres et imperie ved at være en stor, oftest verdensomspændende koncern eller organisation med stor økonomisk magt.¹ Selve definitionen indeholder de tre andre overordnede emner i det vilde atlas – acceleration (oftest verdensomspændende), kapital (økonomisk aktivitet) og invasion (koncern med verdensomspændende magt). Jeg føler på nuværende tidspunkt, at jeg har famlet efter et kort til at hjælpe mig rundt i atlasset, men det er, som om atlasset nægter at give mig den håndsækning. Jeg føler mig som turisten, hvis telefon er løbet tør for strøm, og som nu står uden bykort på et ubefolket sted. Måske er det med vilje – måske er det pointen med hele atlasset, tænker jeg – hvem ved?

I forlængelse af denne opdagelse slipper jeg tøjlerne og min hang til at forstå sammenhænge mellem de versalskrevne konceptuelle kategorier såsom SMOOTH/SPEED, TASK, GRID, CROWD, der dukker op under dyr og planter, og den overliggende kategori imperie, som dyr og planter repræsenterer. Med Nick Caves ord transformeres jeg. Jeg transformeres både af egen vilje, men også af atlassets insisteren på det vilde, sammenfiltrede og ukontrollerede, der kræver en vild og ukoordineret rejsende. Samtidig slipper jeg også mine tidligere spørgsmål og min undren over, at der i feltrapporterne, der knyttes til imperiefænomenerne, ikke er nævnt ordet imperie. Ville det ikke være som at besøge en romersk ruin, hvor beskrivelsen af stedet ikke nævner romerriket, funderer jeg? „I'm vibrating“... Jeg vibrerer en smule olmt over inkonsistensen i at introducere kategorier og derefter nægte at følge den selvindførte orden. Samtidig bekræftes jeg i, at dette atlas ikke skal forstås og udforskes på samme måde som andre rejsemål. I stedet skal den rejsende lade sig føre med af de historier, atlasset fortæller. Fortællinger, der beretter om, hvordan dyr og planters

vilde kvaliteter er blevet udnyttet af og har overrasket mennesket. Men hvem er mennesket i disse fortællinger?

Det „uvilde“ menneske

Mennesket er på sin vis en race eller en art i sig selv. Ofte indgår mennesket i en flad orden som i eksempelvis „CROWD“, hvor en video af en menneskecrowd sidestilles med videoer af en hønsfarm og en fiskedam. Andre steder bliver mennesket portrætteret som planlæggere, transportører, landskabsudjævnere og så videre, men uden deres egne narrativer. På denne måde bliver mennesker/mennesket hurtigt en flad og „uvild“ personlighed i dette vilde atlas. Mennesket er med vilje trådt i baggrunden for at blive repræsenteret af deres kreerede landskaber og selvinitierede dyre- og planteinvasioner. Dog har dyr, planter og landskaber ikke den samme evne til at nuancere og kommunikere deres egen levevis og ageren, og beskrivelserne kan hurtigt komme til at blive passive, funktionalistiske og strukturelle, som for eksempel når vi rejser med The American bullfrog, der blev indført for at være føde, og som via de funktionalistisk tilpassede landskaber fik nye hjem, hvor mennesket ikke havde tiltænkt det. Til tider er det derfor lidt som at tage på rejse uden anden form for turguide end egne observationer, som kan opfyldes med egen fri fantasi. Det kommer særligt til udtryk, da jeg på min rejse kommer forbi „GRID“ og ser videoerne under denne „tipper“, som relaterer sig til plantager, slavehistorie og forenkling. Den ene video viser mig indersiden af et drivhus fra en egn, jeg kender specielt godt: min egen feltregion i Andalusien. Videoen er sat i kategori med andre landbrugssystemer, og det går op for mig, på hvor mange måder det mennesketomme, og i dette tilfælde også plantetomme, landskab kan fyldes med mening og (mis)forståelser af den rejsende. Der er i udgangspunktet ikke noget forkert ved den ramme, drivhuset er sat ind i, men jeg kan ikke lade være med at tænke, at det netop er her, hvor dette vilde atlas til tider midt i sine mange lag af kategorier og kompleksitet bliver fanget i netop forenkling af menneskelig aktivitet. Måske på grund af dets insisteren på at lade video og kunst tale for sig selv *ved siden af* forskningsrapporter og analytiske kategorier. Drivhusvideoen taler ganske indforstået til sig selv i en ramme af unuancerede nøgleord. „I’m vibrating“... Endnu en gang vibrerer jeg, nok mest af harme over alle de stemmer, der ikke høres. Jeg kan høre arbejdere, planter og drivhusarbejdere, jeg har lavet feltarbejde med, trænge sig på i mit øre. De presser sig på for at fortælle deres version af at være „feral“. For at fortælle deres version af kolonisation som et internt nationalt projekt under et presset og pressende Franco-regime. Fortælle deres version af plantagestrukturer og slaveforhold fra tiden, hvor den manglende Marshallhjælp til en tiltrængt modernisering tvang

andalusiere til at innovere i flok. Først for at kunne brødføde deres egen familie, så for at kunne leve af jorden og dernæst for at eksportere til hele verden. Acceleration – jo vist. Inspiration fra plantagestrukturer med „grid“tænkning – helt sikkert. Dog med den kendsgerning, at langt de fleste i området stadig er småbønder, der på vild vis er endt med at være beboere af en struktur, men langtfra selv er repræsentanter for det overordnede tema imperie, sådan som man ellers kunne få indtryk af, når man rejser rundt i det vilde atlas.

Med den lille vibrerende harme på lommen rejser jeg videre for at finde lidt mere fyldige menneskestemmer. Under en „feral qualities“, endnu en underkategori, rejser jeg ind i en artikel af Alder Keleman Saxena, der på den mest elegante vis sætter landbrug og klimaforandringer i samspil med lokalkontekster. „I’m glowing“ ... Her i disse feltrapporter og feltnære beskrivelser af kategorierne i det vilde atlas kommer projektet virkelig til sin ret. Lidt ligesom på en byvandring, hvor du sætter dig for at dvæle ved et site, belønner *Feral Atlas* dig med en dybere forståelse af komplikationer og infiltrationer, når du dvæler ved et hjørne af den vilde struktur. „I’m flying“ ... I baghovedet har du de svømmende/svævende fænomener, interaktive kunstværker og de mange lag af kategorier, feral qualities og tippers, som du langsomt kan sætte sammen til din rejseoplevelse af det antropocene. Som på enhver rejse må du lære at leve med, at du ikke har fået det fulde billede og måske har misset et vigtigt besøg, men du har ganske sikkert fået en helt unik og personlig rejse. Hvis du vel at mærke har ladet dig transformere af det vilde atlas og dets flydende opbygning. „I’m transforming, I’m vibrating, I’m glowing, I’m flying, well look at me now“ ... God rejselyst!

Note

1. Den Danske Netordbog fra Center for Leksikografi (<https://www.ordbogen.com/en/search/#cent-dada/imperie>). Læst 8.1.2021.